

Verzorging van de insteekopeningen en de distractor (externe fixateur)

In deze folder leggen we u uit hoe u de insteekopeningen en de distractor schoon en gezond houdt. Tijdens uw opname krijgt u en/of uw partner instructie van de verpleegkundige hierover. Uw kunt pas naar huis, wanneer u en/of uw partner deze verzorging goed kunt uitvoeren.

Wat is een externe fixateur en wat is een distractor?

Een externe fixateur wordt vaak gebruikt, bijvoorbeeld na een botbreuk om de botdelen te stabiliseren en aan elkaar te laten groeien. Het apparaat bevindt zich buiten het lichaam, maar is op enkele plaatsen verbonden met de botten.

Een distractor is een speciale externe fixateur. Bij een gewrichtsdistractie zorgt de externe fixateur ervoor dat de pijnlijke gewrichtsdelen uit elkaar gehouden worden. De distractor is verbonden met de botten onder en boven de knie door botschroeven (=schroefpennen).

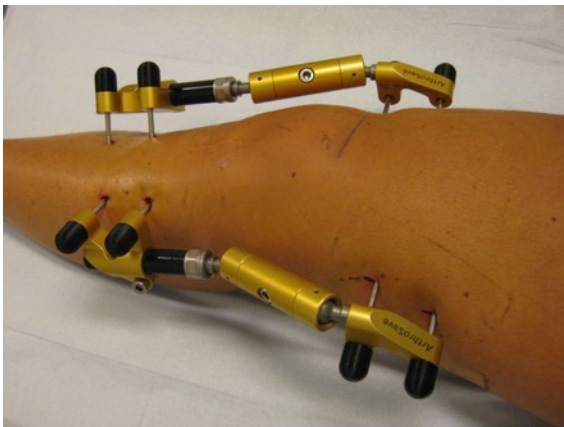

Foto 1

Op foto 1 ziet u een distractor voor behandeling van artrose van de knie. De distractor is onder en boven de knie verbonden met de botten en trekt het kniegewricht 5 mm uit elkaar. Hierdoor wordt het kraakbeen in het gewricht ontlast en kan de artrose herstellen. Voor meer informatie: zie de folder 'Gewrichtsdistractie van de knie' op de website orthopedie.mumc.nl/folders

De plaatsen in de huid waar de pennen door de huid gaan, noemt men **pengaten**. Deze openingen in de huid moeten gedurende de hele behandeling zorgvuldig verzorgd worden om infecties te vermijden en snelle genezing te bevorderen.

Infectie voorkomen

Om infectie zo veel mogelijk te voorkomen, moet u de pengaten en de distractor goed verzorgen. Het is vooral van belang dat de pengaten droog en schoon gemaakt worden. Dit is nodig vanaf **48 uur na de operatie** totdat de distractor weer wordt verwijderd.

Op de volgende pagina's beschrijven we in 10 stappen wat de verzorging inhoudt.

Stap 1: Handen wassen

Het wassen van de handen is de **belangrijkste factor** in het voorkomen van infecties. Het is daarom van groot belang dat u uw handen goed wast voordat u de pengaten gaat verzorgen. Dit betekent:

- Neem een schone handdoek voor u alleen, verschoon deze dagelijks.
- Houdt een stuk zeep voor u alleen.
- Maak de handen nat en schud ze af.
- Neem de zeep en was de handen grondig. Daarbij de rug van de hand en de ruimte tussen de vingers niet vergeten.
- Droog de handen goed af met uw eigen handdoek.

Stap 2: Materiaal verzamelen

Zet al het materiaal dat u nodig heeft voor de verzorging van de pengaten klaar, voordat u met het schoonmaken van de pengaten begint. U heeft nodig:

- Afval Emmertje
- Eventueel gekookt en afgekoeld water
- Iodosorb kompres 6x8cm
- Steriele gazen, non-woven 10x10 cm, enkele ingeknipt (zie verder)
- Verbandtape/(papieren) pleister

Stap 3: Verband verwijderen

- Verwijder het aanwezige verband.
- Gooi vuil verband in het afval Emmertje
- Onderzoek de pengaten op signalen van een infectie zoals roodheid, zwelling, afscheiding van pus en weekheid.

Stap 4: Opnieuw handen wassen

- Was nogmaals uw handen (zie stap 1)
- Raak daarna niets anders meer aan dan gazen/schoonmaakmateriaal.
- Als u gaat douchen met de distractor, spoelt u de pengaten met een krachtige straal schoon met lauw/warm stromend water uit de douchekop. Laat de straal direct over de insteekopeningen van de pennen (de wondjes) lopen. Laat de korsten verweken en laat de wondjes daarna aan de lucht drogen. Gebruik bij het afdrogen een aparte handdoek voor het been en de distractor

Stap 5: Massage

Soms zit er afscheiding onder de huid rond de pengaten. Door massage (zie afbeelding) kunt u deze naar boven halen en verwijderen. Dit verkleint de kans op infecties.

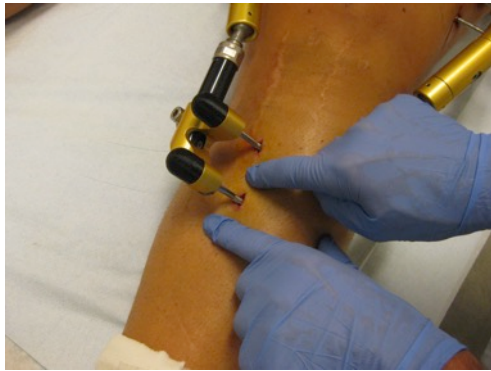

Foto 2

Masseer de huid rond de pen zodat deze vrij komt van de pen (zie foto 2) (het is thuis voor u niet nodig om handschoenen te gebruiken).

De massage zorgt ervoor dat eventuele onderhuidse ophoping van afscheiding naar de oppervlakte komt, zodat u deze kunt verwijderen.

Als er afscheiding aanwezig is, dan moet u na de verzorging van deze pen uw handen weer wassen.

Stap 6: Schoonmaken van de huid

- Bepaal in welke volgorde u de pennen wil gaan verzorgen. Wanneer u gezien heeft dat een insteekopening rood of gezwollen is of dat er afscheiding uit komt, dan moet u die opening als **laatste** verzorgen om het risico van verspreiden van de roodheid te verminderen.
- Om het gebied rond de pen schoon te maken, pakt u een nat, uiteengevouwen gaasje aan twee tegenovergestelde hoeken vast; 'floss' hiermee langs de pen, zo dicht mogelijk langs de huid. Wanneer er veel afscheiding is, een nieuw gaasje pakken.
- Korstjes moeten ook verwijderd worden. Als er harde korstjes zijn, kunnen die vaak makkelijker verwijderd worden nadat ze 'geweekt' zijn door een nat gaasje rond de pen te draaien en even te laten zitten. Anders kan een wattenstaafje of eventueel een pincet de oplossing bieden.

Stap 7: Schoonmaken van de pennen

- Maak de pennen zelf ook goed schoon met een nieuw nat gaas of wattenstaafje tot aan de distractor zelf.
- Zorg ervoor dat alle resten van korstjes van de distractor verwijderd zijn en dat alle vocht afscheiding verwijderd is.

Stap 8: Verbinden

- Zorg ervoor dat de huid rondom de pengaten droog is.
- IODOSORB Dressing is een steriel kompres dat bestaat uit twee laagjes gaas met daartussen een donkerbruine klei-achtige substantie.
- Haal iodisorb uit de verpakking.
- Verwijder de bovenste gaaslaag.
- Knip het kompres in 8 gelijk grote stukken, voor elk pengat 1 stukje.
- Verwijder vervolgens aan de andere kant ook het stukje gaas.
- Leg het klei-achtige propje op het pengat en vorm het om de pen heen.
- Iodisorb moet meestal enkel keren per week vervangen worden. U ziet dit aan het kleurverlies van het materiaal. Als alle jodium eruit is en het propje vol zit met wondvocht, wordt het donkerbruine propje bleek. Als er veel wondvocht uit een wondje komt, kan dagelijkse vervanging van de Iodisorb nodig zijn. Iodisorb kompres mag maximaal 7 dagen blijven zitten.

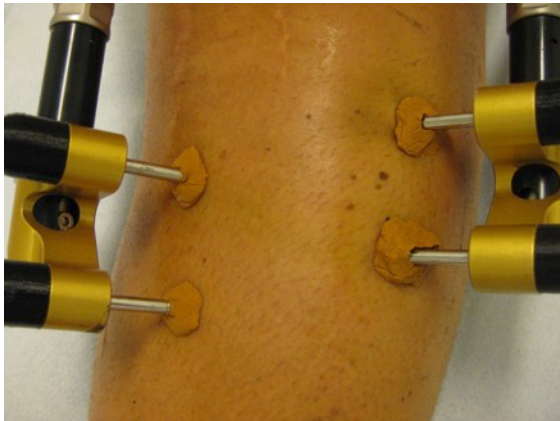

Foto 3 iodisorb dressing gemodelleerd rondom pengaten.

- Gebruik alleen droge 'non woven' gazen om de pengaten te verbinden. Geen andere gazen gebruiken. Pak de gazen steeds bij de hoekjes vast, zodat ze zo schoon mogelijk blijven.

Gebruik voor het afdekken van de iodisorb en de pengaten het non-woven gaas dat u tevoren hebt ingeknipt, zodat u het rondom de pennen kunt laten aansluiten. (Foto 4)

Plak daarna over het ingeknipte deel van het gaas een stukje tape.

Plak liever geen pleister op de huid, omdat de huid rondom de pengaten algenoeg belast wordt.

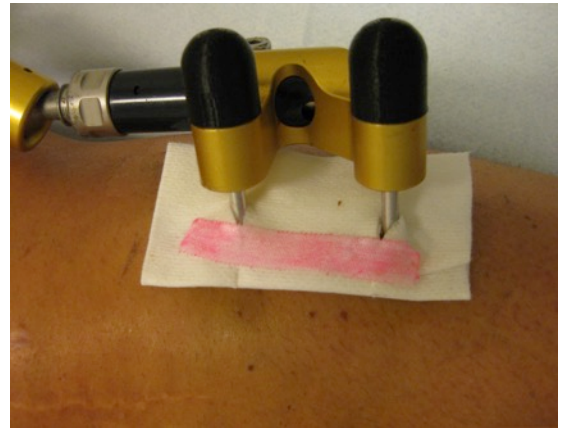

Foto 4

Daarna neemt u een nieuw gaas, u klapt dit in de lengte open en vouwt dit in drieën.

Dit langgerekte gaas draait u dan rond de pennen waardoor het onderliggende gaas op zijn plaats blijft (foto 5).

Plak dit gaas vast, bij voorkeur met een papieren pleister.

Foto 5

Stap 9: Schoonmaken van de distractor

- Ook de distractor moet verzorgd worden. Maak deze schoon met een schone vochtige doek of wattenstaafjes en droog deze dan goed af.
- Douchen: wij raden u aan om na de eerste week regelmatig te douchen (zie stap 4 voor douche-instructies) omdat dit naast de pengaten ook de distractor schoonhoudt.
- De distractor moet na het douchen zorgvuldig drooggemaakt worden met de aparte handdoek die u voor het been gebruikt. Deze handdoek moet u elke dag vervangen.

Stap 10: Opruimen en handen wassen

- Gooi al het afval (verband, wattenstaafjes, gaasjes) in het afval Emmertje waarin zich een afvalzakje bevindt. Knoop het zakje dicht en gooi het daarna in de grote huisvuilcontainer. Was uw handen.

- Maak het afval Emmertje schoon met een schoonmaakoplossing en berg het Emmertje veilig op. Wanneer u gebruik gemaakt heeft van pincet moet u de pincet te desinfecteren met een alcoholoplossing (verkrijgbaar bij de apotheek).

U heeft mogelijk een infectie wanneer u de volgende dingen ziet:

- De pengaten zijn rood en/of gezwollen
- De pengaten produceren dik geel/groenachtige afscheiding (pus)
- Blijvende pijn en/of gevoeligheid van een pengat
- Een loszittende pen of beweging in de pen
- Koorts en/of ziektegevoel met een of meerdere van bovengenoemde symptomen

Neem bij één of meerdere van deze symptomen direct contact met ons op.

- Overdag tijdens kantooruren kunt u contact opnemen met:
  - de verpleegkundig specialist (W. Wijnen) 043-387 6900 (poli orthopedie) of
  - de zaalarts van afdeling C4: 043-387 4430 of 043-387 6430 (afdeling orthopedie)
- In de weekenden, 's avonds en 's nachts kunt u bij problemen contact opnemen met:
  - de afdeling orthopedie: 043-3874430 of 043-387 6430
  - de Spoedeisende hulp: 043-3876700 en vragen naar de dienstdoende arts orthopedie